

Iida Lassila, Jonna Mäkitalo & Lotta Heinonen

PEREHDYTYSKANSIO SOITEN PÄIHDE- JA RIIPPUVUUSPALVELUIHIN

**Opinnäytetyö
CENTRIA-AMMATTIKORKEAKOULU
Sairaanhoitaja AMK
Marraskuu 2020**

TIIVISTELMÄ OPINNÄYTETYÖSTÄ

Centria-ammattikorkeakoulu	Aika Marraskuu 2020	Tekijät Iida Lassila, Jonna Mäkitalo & Lotta Heinonen
Koulutusohjelma Hoitotyön koulutusohjelma		
Työn nimi PEREHDYTYSKANSIO SOITEN PÄIHDE- JA RIIPPUVUUSPALVELUIHIN		
Työn ohjaaja Anne Prest	Sivumäärä 34+3	
Työelämäohjaaja Tiina Ruppaa		
<p>Projektin tarkoituksena oli tuottaa perhdytystä tukeva perhdytyskansio Soiten päihde- ja riippuvuuspalveluille avokuntoutukseen. Tavoitteena oli, että henkilökunta saa perhdytyskansioista apua ja tukea uuden työntekijän perhdyttämiseen. Tavoitteena oli helposti muokattavissa oleva kansio tukemaan perhdytystä paperi- ja sähköisenä versiona.</p> <p>Keski-Pohjanmaan sosiaali- ja terveystyöryhmän lyhenne Soite tulee kansansävelmästä, ja se viestittää maakunnan musikaalisuudesta. Siitä voi erottaa myös lyhenteen “sote”, eli sosiaali- ja terveydenhuolto. Nimen keskellä I-kirjain viestittää kuntayhtymän ajatusta “ihminen keskiössä”. Soiten päihde- ja riippuvuuspalvelut on yksi Kokkolan avokuntoutuskeskuksista. Perhdytyskansio helpottaa uusien työntekijöiden tutustumista uuteen työympäristöön ja siellä työskentelyyn. Toimeksiantajana opinnäytetyölle toimii Kokkolassa sijaitseva Soiten päihde- ja riippuvuuspalveluyksikkö.</p> <p>Perhdytyskansio sisältää muun muassa tärkeimpiä ohjeistuksia työympäristössä työskentelyyn, erilaisia testejä, päihde- ja riippuvuuteen liittyvää lainsäädäntöä, yleisimpiä työyksikössä käytettyjä laboratoriokokeita, tietoa riippuvuuksista ja niiden hoidosta sekä ohjeistusta ajo-oikeuteen sekä lastensuojeluun liittyen. Perhdytyskansio sisältää myös tietoa sekä ohjeistuksia eri hoitomuodoista, kuten akupunktiohoidosta. Perhdytyskansiossa on sisällytetty perhdytyslomake, jonka avulla kaikki sen sisältämät asiat tulevat käytyä läpi.</p> <p>Työyksikössä on ollut aiemminkin perhdytyskansio, mutta se tarvitsi päivitystä. Uuden perhdytyskansion pohjalta on jatkossa hyvä jatkaa uusien työntekijöiden perhdyttämistä. Perhdytyskansiota apuna käyttäen perhdyttäjät muistavat käsitellä kaikki oleelliset asiat perhdytyksessä.</p> <p>Kokosimme tärkeimpiä tietoja perhdytyskansioon yhteistyössä kyseisen työympäristön henkilökunnan kanssa. Lopputuloksena valmistui perhdytyskansio, joka tuli tarpeeseen Soiten päihde- ja riippuvuuspalveluiden henkilökunnalle. Kansion avulla uudet työntekijät saavat päivitetyt tiedot heidän yksikölleen oleellisista asioista työntekoon liittyen.</p> <p>Tämä opinnäytetyö toteutettiin tuotekehittelyprojektina. Kehittämisyhteistyöön sisältyy teoreettisen raportin työstäminen sekä tuote, joka on perhdyttämiskansio.</p>		

Asiasanat Perhdyttämisen, perhdytyskansio, projekti, päihde- ja riippuvuuspalvelut.

ABSTRACT

Centria University of Applied Sciences	Date November 2020	Authors Heinonen Lotta, Lassila Iida & Mäkitalo Jonna
Degree programme Bachelor of Health Care, Nursing		
Name of thesis ORIENTATION PACKAGE ABOUT SOITE'S SUBSTANCE ABUSE AND ADDICTION SERVICES		
Instructor Anne Prest	Pages 34 + 3	
Supervisor Tiina Ruppä		
<p>The purpose of this thesis was to make an orientation package that supports orientation for open rehabilitation in Soite's substance abuse and addiction services. The goal for staff was to receive help and support from the orientation folder to orient new employees. The goal was by creating an easily editable print and electronic folder to support orientation.</p> <p>The name Soite comes from a folk tune and it communicates the musicality of the municipality. This also includes the abbreviation "sote", which stands for social and health care. In the middle of the name, the I-letter communicates the idea of local strategic partnership of "human at the centre". Soite's substance abuse and addiction services are one of the open rehabilitation substance abuse and addiction services located in Kokkola, Finland. The orientation package makes it easier for new employees to get to know the work environment. The commissioner of this thesis is Soite's substance abuse and addiction services located in Kokkola.</p> <p>The orientation package contains, among other things, the most important instructions related to the work environment. The orientation package includes various questionnaires, legislation, the most common laboratory tests in the unit, information of addictions and their treatment, as well as instructions related to driving license and child protection. The orientation package includes an orientation form that allows the new employee to go through all the files orientation package contains.</p> <p>Soite's substance abuse and addiction services has previously had an orientation folder, but it needed updating. On the basis of the new orientation package, it is easier to continue orienting new employees. Using the orientation folder as an aid it is easier for the instructor to remember to deal with all the essentials in the orientation.</p> <p>We compiled key information into an orientation package in collaboration with staff from Soite's substance abuse and addiction services. As a result, an orientation package was completed, which became necessary for the staff of Soite substance abuse and addiction services. The orientation package provides new employees with up-to-date information on matters relevant to their unit in connection with the work.</p> <p>This thesis was implemented as a product development project. The development project includes the processing of a theoretical report as well as a product that is the orientation package.</p>		

ABSTRACT

Key words

Initiation, orientation package, project, substance abuse and addiction service.

TIIVISTELMÄ
ABSTRACT
SISÄLLYS

1 JOHDANTO	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
2 PÄIHDE- JA RIIPPUVUUSPALVELUT	3
2.1 Päihde- ja riippuvuuspalveluita ohjaava lainsäädäntö	3
2.2 Päihde- ja riippuvuusongelman hoito	4
3 TYÖNTEKIJÄN TYÖHÖN PEREHDYTTÄMINEN	6
3.1 Perehdytystä ohjaava lainsäädäntö	6
3.2 Perehdyttämisen suunnittelu ja toteutus	8
3.3 Perehdyttäjän rooli	9
4 OHJAAMINEN JA PEREHDYTYSKANSION LAATIMINEN	10
4.1 Ohjaaminen hoitotyössä	10
4.2 Perehdytyskansion laatiminen ja rakenne	11
5 PROJEKTIN SUUNNITTELU, TOTEUTTAMINEN JA ARVIOINTI	13
5.1 Projektin tarkoitus ja tavoitteet	13
5.2 Projektioorganisaatio ja toimintaympäristö	14
5.3 Projektin suunnittelu	15
5.4 Projektin toteuttaminen	17
5.5 Projektin arviointi	19
6 PROJEKTIN EETTISYYS JA LUOTETTAVUUS	21
6.1 Eettisyys	21
6.2 Luotettavuus	22
7 POHDINTA	23
LÄHTEET	25
LIITTEET	

1 JOHDANTO

Perehdyttämisellä tarkoitetaan kaikkia niitä toimia, joiden avulla työntekijä opastetaan uuteen työhön. Uuden työntekijän perehdyttämisen tavoitteena on, että työntekijä oppii omaan työtehtäväänsä sekä kykenee mahdollisimman pian työskentelemään itsenäisesti. Perehdytyskansio on tärkeä uusille työntekijöille sekä pitkään työtehtävästä poissaolijoille työhön perehtymisen ja työn oppimisen kannalta. Kunollinen perehdyttäminen tuo turvallisuuden tunnetta sekä ehkäisee virheitä, tapaturmia ja epäonnistumisia. Työntekijöiden perehdytystä ohjaa lainsäädäntö. (Maunula & Valli 2012, 7.)

Tämä opinnäytetyö toteutettiin tuotekehittelyprojektina. Projektin tarkoituksena oli tuottaa perehdytystä tukeva perehdytyskansio Soiten päihde- ja riippuvuuspalveluille avokuntoutukseen. Tavoitteena oli, että henkilökunta saa perehdytyskansioista apua ja tukea uuden työntekijän perehdyttämiseen. Tavoitteena oli helposti muokattavissa oleva kansio tukemaan perehdyttämistä sähköisenä ja paperisena versiona. Uuden perehdytyskansion pohjalta on jatkossa hyvä perehdyttää uudet työntekijät ja itse perehdyttäjät muistaa ottaa puheeksi kaikki oleelliset asiat perehdytyskansiota apuna käyttäen. Perehdytyskansio tehtiin tekemiemme lisämateriaalien pohjalta. Lisämateriaaleissa käsitellään tarkemmin esimerkiksi työyksikössä käytettyjä hoitomenetelmiä ja laboratoriokokeita. Lisämateriaalit ovat muistitikulla, jonka annamme päihde- ja riippuvuuspalveluiden käyttöön. Muistitikulle on tallennettu jokainen lomake omalla nimellään, ja näin lisämateriaalin lukeminen sekä halutun tiedon löytäminen on helppoa.

Projektia tehdessämme saamme hyviä vinkkejä sekä toiveita perehdytyskansion sisältöön Soiten päihde- ja riippuvuuspalveluiden henkilökunnalta. Soiten päihde- ja riippuvuuspalvelut toimivat Keski-Pohjanmaalla, Kokkolassa. Meille opinnäytetyöntekijöille paikka ei ole ennestään tuttu.

Keski-Pohjanmaan sosiaali- ja terveystyö- ja palvelukuntayhtymä Soite on maakunnallinen kuntayhtymä, joka kokoaa yhteen perus- ja erikois- ja palvelut sekä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut Keski-Pohjanmaan alueella. Soite-kuntayhtymään kuuluu yhteensä kymmenen jäsenkuntaa ja väestöpohja on liki 80 000. Soite-nimestä löytyy ”sote” eli sosiaali- ja terveydenhuolto sekä välissä oleva i-kirjain, joka kuvastaa Soiten peruserätyötä eli ihminen keskiössä (Soite 2020).

Perehdytyskansio on yksikölle tarpeellinen, koska siellä jo entuudestaan oleva perehdytyskansio sisältää suurimmalta osalta vanhentunutta ohjeistusta. Esimerkiksi yksikön nimi on muuttunut silloin, kun palvelut siirtyivät Soiten alaisiksi sekä uudet Käypä hoito -suositukset on tehty. Vanha perehdytyskansio on pelkästään paperiversiona. Opinnäytetyöntekijöiden tarkoituksena on tehdä uudesta perehdytyskansiossa paperisen kansion lisäksi myös sähköinen tiedosto, jolloin tietoa on helppo päivittää ajantasaiseksi aina tarvittaessa.

Kiinnostus opinnäytetyön tekemisestä päihde- ja riippuvuuspalveluihin syntyi halustamme tehdä opinnäytetyö projektimuotoisena. Yksi meitä kaikkia jollain tapaa kiinnostava aihe oli päihde ja riippuvuudet. Siten oli helppo lähteä kysymään opinnäytetyön tarvetta juuri Soiten päihde- ja riippuvuuspalveluista.

Opinnäytetyön keskeisiksi käsitteiksi on valikoitunut perehdyttäminen, perehdytyskansio, projekti sekä päihde- ja riippuvuuspalvelut.

2 PÄIHDE- JA RIIPPUVUUSPALVELUT

Tässä luvussa käsittelemme päihteitä ja riippuvuuksia. Ennen perehdytyskansion tekemistä sekä sen aikana perehdyimme päihde- ja riippuvuuspalveluihin sekä tarkemmin erilaisiin päihteisiin ja riippuvuuksiin.

Usein päihteiden käyttöön liittyy mielihyvän lisääminen ja ahdistuksen lieventäminen. Eri päihteillä on erilainen vaikutus aivoihin. Alkoholin tai huumeiden käyttö sinänsä ei tarkoita sitä, että henkilöllä olisi päihdeongelmaa. Yleensä päihdeongelmiin liittyy alkoholin tai muiden huumaavien aineiden väärinkäyttö ja riippuvuus, joka johtaa ongelmiin töissä, kotona tai koulussa, rikosoikeudellisiin vaikeuksiin tai terveysongelmiin. Päihdeongelmiin apua saa terveyskeskuksen lisäksi myös työterveys- ja opiskelijaterveydenhuollosta sekä päihdehäiriöihin erikoistuneilla klinikoilla. Päihdeongelmaisen hoito suunnitellaan aina ongelman vakavuusasteen mukaan. Asiakkaan omat tavoitteet ja muut terveys- ja mielen-terveysongelmat tulee myös ottaa huomioon. (Mielenterveystalo.)

Riippuvuudeksi katsotaan tilanne, jossa henkilö on valmis käyttämään aikaa ja vaivaa huomattavan paljon käyttäkseen jotakin ainetta tai suorittaakseen jotakin toimintaa, esimerkiksi uhkapelien pelaamista. Riippuvuuksia on sosiaalista, psyykkistä sekä fyysistä. Näitä kaikkia voi olla myös samaan aikaan. Riippuvuuksista kärsivä henkilö jatkaa haitallisten aineiden käyttämistä tai toimintaa sen sosiaalisista tai terveydellisistä haitoista huolimatta. Mikäli aineen käyttö tai toiminta ei onnistu eikä ole mahdollista, henkilö tuntee ahdistuneisuutta, hermostuneisuutta ja mahdollisia vieroitusoireita. Riippuvuuksia ovat esimerkiksi alkoholi-, lääke- ja peliriippuvuus. (Suomen mielenterveys ry.)

2.1 Päihde- ja riippuvuuspalveluita ohjaava lainsäädäntö

Lait ja säädökset ohjaavat päihde- ja riippuvuuspalveluita, niin kuin muutakin sosiaali- ja terveysalan palveluita. Keskeisin päihdepalveluita koskeva laki on päihdehuoltolaki (41/1986), jonka mukaan kuntien tulee järjestää päihdehuollon palvelut sisällöltään ja laadultaan kunnassa esiintyvän tarpeen mukaiseksi. Terveys- ja huoltolain (1326/2010, §28) säädetään terveydenhuollon palveluihin sisältyvä ohjaus ja neuvonta päihteettömyydestä ja päihteidenkäytön haitoista, sekä päihteiden aiheuttamien tutkimus-, hoito- ja kuntoutuspalvelut. Sosiaalihuoltolain 2 §:ssä (1301/2014, §2) on säädetty sosiaali- ja

terveydenhuollon yhteisissä palveluissa – tai kun asiakas muutoin tarvitsee sekä sosiaali- että terveydenhuollon palveluja – sovellettavasta lainsäädännöstä. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2020.)

Päihdetyötä ja asiakkaan asemaa ohjaavat osaltaan myös muut lait. Kansanterveyslaki (66/1972), erikoissairaanhoitolaki (1062/1989), lastensuojelulaki (417/2007), laki sosiaalihuollossa asiakkaan asemasta ja oikeuksista (812/2000) sekä laki potilaan asemasta ja oikeuksista (785/1992). (Sosiaali- ja terveysministeriö.)

Lisäksi on vielä tarkemmin yksittäisiä päihdepalveluita ohjaava lainsäädäntö. Opioidiriippuvaisten vieroituksessa ja korvaushoidossa käytettävistä lääkevalmisteista on säädetty opioidiriippuvuuden lääkkeellistä vieroitus- ja korvaushoitoa koskevalla asetuksella (33/2008). Myös tartuntatautiasetus (146/2017) ohjaa päihdepalveluita. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2020.)

2.2 Päihde- ja riippuvuusongelman hoito

Päihdeongelman toipumiseen tarvitaan usein monentyyppistä apua. Itsehoitoa, vertaistukea sekä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita. Myös internetistä on saatavilla paljon tietoa ja välineitä itsehoitoon sekä erilaisia verkkoyhteisöjä vertaistukea varten. Kaikissa sosiaali- ja terveydenhuollon yksiköissä voidaan ottaa puheeksi ja tunnistaa päihdeongelman pulmia jo varhaisessa vaiheessa sekä saada tukea ongelmien ratkaisuun omin voimin. Apua voi saada terveyskeskuksesta, kun on huolissaan päihteiden käytöstä sekä siihen liittyvistä sairauksista ja oireista. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2020).

Erityisosaamista päihdeongelman hoidon ja kuntoutuksen osalta on saatavissa A-klinikoilta, nuori-soasemilta, avomuotoista hoitoa antavista päihdehuollon yksiköistä sekä mielenterveyspalveluista ja päihdepsykiatrisista yksiköistä. Päivystysyksiköiden lisäksi selviämishoitoa voidaan toteuttaa katkaisuhoitoyksiköissä. Pidempiaikaisen päihdekuntoutuksen tavoite on auttaa toipumaan päihderiippuvuudesta sekä selviytymään päihteiden aiheuttamista ongelmista. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2015.)

Psykkisen osa-alueen tulee olla aina etusijalla riippuvuuksien hoidossa. Joissain tapauksissa riippuvuuksia voidaan hoitaa lääkkeillä, mutta silloinkin tueksi tarvitaan aina psykkisen osa-alueen huomiota ottavaa hoitoa. Varsinkin huumeriippuvuuksissa hyödynnetään lääkehoitoa. Silloin käytetään joko lääkettä, joka estää huumeen tyydytystä tuovan vaikutuksen tai korvaamaan addiktion kohteena oleva aine. Lääkehoitoa käytetään myös vieroitukseen liittyvien, psykkisten oireiden hoitamisessa. (Potilaan

opas 2020.) Jotta riippuvuudesta päästään eroon, vaatii se aina ongelman tunnustamista sekä todellista halua luopua aineesta tai toiminnasta, joka aiheuttaa riippuvuutta. (Suomen mielenterveys ry.)

Päihde- ja riippuvuuspalveluiden toiminta perustuu lakiin. Päihde- ja riippuvuuspalveluiden tarkoituksena on ehkäistä ja vähentää päihdyttävien aineiden väärinkäyttöön liittyviä haittoja sekä edistää ongelmakäyttäjien ja heidän läheistensä turvallisuutta ja toimintakykyä. Päihde- ja riippuvuuspalvelut ovat asiakkaan tukemista ja neuvomista sekä ohjaamista sosiaali- ja terveydenhuollon eri palveluihin ja avo-
huollon tukitoimiin, joita voidaan antaa avun, tuen ja hoidon tarpeen perusteella. Palvelut ovat tarkoitettu päihdeongelmallisille sekä heidän läheisilleen. (Soite 2020.)

3 TYÖNTEKIJÄN TYÖHÖN PEREHDYTTÄMINEN

Perehdyttäminen on henkilöstön kehittämistä, ja oikein toteutettuna se lisää työn turvallisuutta sekä laatua. Käsitteenä perehdyttäminen tarkoittaa kaikkia niitä toimia, joiden avulla uudelle työntekijälle opetetaan työpaikan tavat, työtehtävät, muut työntekijät sekä työhön liittyvät odotukset. Perehdyttämisen tavoitteena on helpottaa työntekijän oppimista ja sopeutumista työhön. Lisäksi perehdyttäminen lisää palvelun laatua ja työn sujuvuutta. (Työsuojelu 2020.) Perehdytyksellä on suora vaikutus työntekijän työmoralaaliin sekä halukkuuteen oppia ja kiinnittää huomiota työturvallisuuteen. (WorksafeNB 2014.)

Lainsäädännön mukaan uusi työntekijä on perehdytettävä työhön. Vastuu perehdytyksestä kuuluu perehdytysvastaavalle, joka tulee olla joka työpaikassa. Hyvä perehdyttäminen vaikuttaa myös perehdytettävän mielialaan, jaksamiseen sekä motivaatioon. Perehdyttämisessä on otettava aina huomioon työntekijän yksilölliset ominaisuudet ja edellytykset. On tärkeää rohkaista perehdytettävää kysymään heti, jos jokin asia on epäselvää. Kun perehdytys on onnistunut, perehdytykselle henkilölle muodostuu jo alussa myönteinen asenne työyhteisöä sekä työilmapiiriä kohtaan. Myönteisen asenteen saatuaan työmotivaatio kasvaa, jonka seurauksena työntekijä saattaa viihtyä työssä pidemmän aikaa. (Työsuojelu 2016.)

Perehdytyskansio on perehdyttämisen apuväline. Perehdytyskansioon on koottu työpaikkaa koskevat tärkeät asiat ja toimintaperiaatteet. Teimme perehdytyskansion Soiten päihde- ja riippuvuuspalveluiden avokuntoutuksen käyttöön. Perehdytyskansista löytyy tärkeimmät asiat työhön liittyen. Perehdytyskansion sisältö helpottaa uutta työntekijää työn aloituksessa.

3.1 Perehdytystä ohjaava lainsäädäntö

Laki velvoittaa työnantajan antamaan opetusta, ohjausta ja henkilökohtaista opastusta työhön uudelle työntekijälle. Työnantajan täytyy ottaa huomioon työpaikan työolot sekä työntekijän ikä ja muut ominaisuudet. Työturvallisuuslaissa sanotaan, että työnantajan täytyy antaa työntekijälle riittävä tieto työpaikan haitta- ja vaaratekijöistä. Työnantajan täytyy myös huolehtia, että työntekijä perehdytetään riittävästi työhön ottaen huomioon työkokemuksen ja ammatillisen osaamisen. Työpaikan työolosuhteet sekä työ- ja tuotantomenetelmät vaativat myös työnantajan perehdyttämistä. Työssä käytettäviin työvälineisiin sekä niiden oikeaan käyttöön ja turvallisiin työtapoihin täytyy perehdyttävää erityisesti ennen

uuden työn tai tehtävän aloittamista, tai jos työtehtävä muuttuu. (Työturvallisuuslaki 23.08.2002/738, §14, §43.)

Työnantajan on annettava opetusta ja ohjausta myös työn vaarojen ja haittojen estämiseksi. Perehdytystä tarvitaan myös terveyttä uhkaavan haitan tai vaaran välttämiseksi. Perehdytettävälle annettua opetusta ja ohjausta täytyy täydentää tarvittaessa tai perehdytettävän sitä pyytäessä. (Työturvallisuuslaki 23.08.2002/738, §14.) Hyvä perehdytysohjelma ei kuitenkaan automaattisesti takaa onnistunutta perehdytystä. Lähtökohtaisesti potilasturvallisessa hoitotyössä keskitytään virheiden minimoimiseen, huolelliseen toimintaan sekä tarkkaavaisuuteen. Perehdytyksessä pyritään antamaan uudelle työntekijälle tarvittavat valmiudet potilasturvalliseen työntekoon. (Kuisma 2020.)

Kunnan tai sairaanhoitopiirin kuntayhtymän on huolehdittava siitä, että terveydenhuollon henkilöstö, mukaan lukien sen yksityisen palveluntuottajan palveluksessa oleva henkilöstö, jolta kunta tai kuntayhtymä hankkii palveluja, osallistuu riittävästi terveydenhuollon täydennyskoulutukseen. Täydennyskoulutuksen sisällössä on otettava huomioon henkilöstön peruskoulutuksen pituus, työn vaativuus ja tehtävien sisältö. (Terveydenhuoltolaki 30.12.2010/1326, § 5.)

Myös Soite pyrkii toiminnassaan varmistamaan hoidon turvallisuuden. Hoidon hyvä laatu potilasnäkökulmasta tarkoittaa sitä, että potilas saa tarvitsemansa hoidon sekä lääketieteellisesti oikeaa hoitoa. Turvallinen hoito on vaikuttavaa. Se täytyy toteuttaa oikein ja oikeaan aikaan. Keskeinen osa hoidon laatua on potilasturvallisuus. Hyvä potilasturvallisuus edellyttää eri toimijoiden välistä yhteistyötä. Sekä potilaalla että omaisilla on tärkeä rooli turvallisuuden edistämässä. Siksi on tärkeää, että potilas tai läheinen antaa hoitoa varten kaikki tarvittavat tiedot sekä kertoo myös toiveet ja oireet. (Soite 2020.)

Soiten perehdytysohjelmaan kuuluu kaikille työntekijöille yhteinen verkkokoulutus, joka löytyy Soiten intranetistä. Se sisältää yleisiä asioita Soitesta organisaationa sekä yleisiä ohjeita työntekijälle esimerkiksi palkka-asioista ja työsopimuksista. Jokaisen yksikön tulee järjestää uudelle työntekijälle lisäksi yksikkökohtainen perehdytysjakso, joka yleensä kestää kolme päivää. Silloin työntekijälle nimetään perehdyttäjä, joka vastaa uuden työntekijän ohjaamisesta ja opastamisesta uuteen työhön. Perehdytys toteutetaan perehdytyslomakkeesta löytyvien aiheiden pohjalta.

3.2 Perehdyttämisen suunnittelu ja toteutus

Perehdytyksen suunnittelusta ja toteutuksesta vastaa ensisijaisesti esimies. Esimies voi myös vaihtoehtoisesti delegoida perehdyttämisen jollekin kokeneelle kollegalle tai palkata erillisen henkilön kyseiseen työtehtävään. Perehdytyksen suunnittelussa on päätettävä, kuka on vastuussa perehdytyksestä. On päätettävä, onko perehdytys yksilö-, vai ryhmäperehdytys. Päätökseen vaikuttaa perehdytettävien määrä sekä työkokemuksen määrä. Suunnittelussa tulee sopia sopiva ajankohta perehdytykselle ja varmistettava, että jokainen osapuoli on ajankohdasta sekä paikasta tietoinen. Perehdytyksen suunnitteluvaiheessa on otettava huomioon tulevan työntekijän taustatiedot, kuten aikaisempi koulutus sekä työkokemus. Suunnittelussa on tärkeää, että työpaikalta löytyy perehdytyksestä selkeät ohjeet ja että niitä myös noudatetaan. On myös suunniteltava, mitä apumateriaaleja tilaisuudessa tulee olla mukana, esimerkiksi Powerpoint-esitys. Suunnittelussa tulee ottaa esille perehdytyksen oppimistavoitteet, joiden pohjalta on hyvä laatia suunnitelmaa. (Eklund & Kemppainen 2013.)

Jo työhaastattelussa olisi hyvä ottaa esille työntekijän ja työnantajan odotukset kyseisestä työstä. Työhaastattelusta voi jo aloittaa perehdyttämisen suunnittelun. Odotusten perusteella voidaan myös räätälöidä perehdytys suunnitelmaa tarvittaessa. Mikäli perehdytettävällä on vähemmän työkokemusta kyseiseltä alalta, tulee perehdytyksen olla laajempi kuin kokeneille perehdytettäville. Perehdytyksen keston arviointi on tärkeässä osassa suunnittelua. On päätettävä, kestääkö perehdytys päivän vai useamman. Perehdytettävien asioiden tärkeysjärjestys on myös huomioitava. Joidenkin asioiden läpi käyntiin ei tarvitse käyttää yhtä paljon aikaa kuin joidenkin muiden. Perehdytyksen suunnittelu on yksi tärkeimmistä asioista koko perehdyttämisessä. Kun perehdytys on suunniteltu kunnolla, perehdytettävä saa kaiken tarvitsemansa tiedon ajoissa. Mikäli perehdytystä ei suunnitella oikeaoppisesti, siitä voi jäädä joitakin olennaisia asioita puuttumaan. Perehdytyksen toteutus on myös sujuvampaa sekä kattavampaa, kun perehdytys on hyvin suunniteltu. (Kumpunen 2012.)

Perehdytystä toteuttaessa jokaiselle perehdytettävälle tulisi jakaa oma henkilökohtainen perehdyttämisen tarkistuslista. Tämä käytäntö on myös Soitessa käytössä. Perehdyttämisen tarkistuslistaa apuna käyttäen varmistetaan, että kaikki perehdytettävät asiat käydään läpi. Perehdytyksen lopussa on hyvä käyttää Teach-back-metodia, jolloin varmistetaan oppiminen. Metodien käytön tarkoituksena on pyytää perehdytettävää opettamaan jokin jo läpi käyty asia perehdyttäjälle. On varmistettava, että perehdytyksen pää tavoite eli uuden oppiminen saavutetaan. Tavoitteisiin pääsy tarkoittaa hyvän perehdytyksen toteutumista. (Työturvallisuuskeskus 2016.)

3.3 Perehdyttäjän rooli

Perehdyttäjä toimii luottamustehtävässä. Usein perehdyttäjäksi valitaan jo pidemmän aikaa yksikössä työskennellyt henkilö. Usein työpaikalla on esimerkiksi kaksi nimettyä perehdytyksestä vastaavaa henkilöä. Nimettyjen perehdyttäjien lisäksi koko yksikön henkilökunta on velvoitettu osallistumaan uuden työntekijän perehdytykseen.

Perehdyttäjä sekä perehdytettävä ovat usein luonteeltaan erilaisia, ja myös tämä tulisi ottaa huomioon perehdytystä suunnitellessa. Toiset ihmiset tarvitsevat sen, että heille näytetään, miten asiat tehdään, ja vasta sitten haluavat itse tehdä. Joku voi vaatia kirjalliset ohjeet, kun taas toinen haluaa tehdä asiat heti itse, jotta oppisi parhaiten. Siksi perehdytystä suunnitellessa tulisi huomata kysyä perehdytettävältä, kuinka hän haluaa toimia ja minkälaisen tavan oppia hän kokee parhaaksi. Perehdyttäjän ja perehdytettävän kannattaisi heti alussa jo keskustella siitä, mitä perehdytettävä jo osaa ja mitä hän ei ole koskaan tehnyt. Näin perehdytettävä itse saa osallistua heti alusta alkaen omaan perehdyttämisen suunnitteluun. Perehdyttäjän kannattaa myös tehdä muistilista itselle, jotta muistaa käydä tärkeimmät asiat ensimmäisten päivien aikana läpi. (Aitto-oja 2015.)

Hyvällä sekä perusteellisella perehdytyksellä taataan potilasturvallisuuden syntyminen sekä sen jatkuminen tulevaisuudessa. Mikäli uusi työntekijä saa vajaan perehdytyksen, se voi vaikuttaa negatiivisesti potilasturvallisuuteen. Tällöin uudella työntekijällä ei ole riittävää tietoa ja taitoa hoitaa potilasta kyseisessä toimintaympäristössä, jolloin se näkyy potilasturvallisuudessa. Hyvän perehdytyksen avulla uusi työntekijä saa myös varmuutta tekimiseensä, minkä myötä potilaan hoito sujuu luontevammin ja turvallisemmin. (Niemi 2014.)

Suunnitellessa perehdytystä on perehdyttäjän otettava huomioon, että hän itse osaa työn, johon on perehdyttämässä. Tärkeää on, ettei perehdyttäjä ole niin urautunut ja työnsä osaava, ettei osaa asettua uuden työntekijän epävarmaan oloon. Hyvällä perehdyttäjällä täytyy tietenkin olla myös mielenkiintoa opettamiseen ja neuvomiseen. (Ikola 2010, 14–18.)

4 OHJAAMINEN JA PEREHDYTYSKANSION LAATIMINEN

Tässä luvussa käsittelemme ohjaamisen tärkeyttä hoitotyössä sekä perehdytyskansion laatimista ja perehdytyskansion tuomia hyötyjä. Hyvässä perehdytyskansiossa tulee käydä ilmi perehdytyksen keskeinen sisältö. Perehdytyskansion tulee sisältää kaikista oleellisimmat asiat työhön liittyen. Perehdytyskansiossa olevat asiat tulisi olla esitettynä tarpeeksi selkeästi, jotta kaikki varmasti ymmärtäisivät. Perehdytyskansion olisi hyvä olla myös sopivan pituinen. Mikäli perehdytyskansio on liian iso, lukijaa saattaa turhauttaa sen lukeminen, jolloin uuden oppiminen jää vähemmälle. (Kupias & Peltola 2009, 161–162.)

4.1 Ohjaaminen hoitotyössä

Hoitotyössä annettavalla ohjauksella on tärkeä rooli onnistuneen potilasturvallisuuden saavuttamisessa. Henkilökunnan keskeinen ohjaus, mutta myös asiakkaiden ohjaus on yksi hoidon tärkeimpiä asioita. (Koskelainen 2018.)

Työturvallisuuslaki 738/§14 luo ohjaustilanteessa toimimiselle pohjan ja velvoitteen. Lait antavat ohjaukselle mahdollisuuden tapahtua. Lisäksi voidaan katsoa, että ne asettavat sekä hoitajalle että koko ohjaukselle vähimmäisvaatimuksen. Hoitajan on siis täytettävä ja noudatettava asetettuja laatuksiteereitä voidakseen toimia tehtävässään. Terveystuonon henkilöön täytyy antaa ohjausta siten, että potilas ymmärtää. Myös tulkkauksesta on huolehdittava mahdollisuuksien mukaan, mikäli ohjauksen saaja ei tule muuten ymmärretyksi tai ohjaajalla sekä ohjattavalla ei ole yhteistä kieltä. (Rantovaara & Vehmasaho 2010, 11.)

Kun aloitamme uudessa työpaikassa työnteon, on meillä usein taustalla jonkinlaista tietoa alasta ja työstä. Uuden työn aloittaessa opimme uusia asioita vanhan opitun tiedon päälle. Lukiessamme uudessa työpaikassa perehdytyskansiota tapahtuu konstruktivistista oppimista. Konstruktivistisen oppimisen periaate perustuu uuden tiedon rakentamiseen jo opitun tiedon päälle. Oppija rakentaa tietoa aiemman kokemuksensa ja ymmärryksensä perusteella. Konstruktivistisessa oppimisessa oppija on aktiivinen tiedon vastaanottamisessa. (Coldwell-Neilson, Gao & Goscinski 2013.)

Opinnäytetyötä tehdessämme luimme paljon ohjaamisesta sekä opimme hyödyllisiä asioita niin ohjattavan kuin ohjaajan näkökulmasta. Koko perehdytyskansio pohjautuu ohjaamiseen. Perehdytyskansio on osa ohjaamista. Jos perehdytyskansiota lukiessa tulee mieleen kysyttävää tai jokin asia jää epäselväksi,

ohjattava voi kysyä asiasta lisää ohjaajaltaan ja perehdytyskansion asioista tulee voida keskustella ohjaajan kanssa. Myös potilasohjaus liittyy ohjaamiseen ja esimerkiksi potilasohjaamiseen liittyvässä lainsäädännössä oli paljon uutta tietoa.

4.2 Perehdytyskansion laatiminen ja rakenne

Perehdytyskansio laaditaan toimintaympäristön tarpeiden mukaisesti uusien työntekijöiden perehdyttämistä helpottamaan. Perehdytyskansio on rakenteeltaan helposti ymmärrettävä ja sisältää toimintaympäristölle tärkeimmät ohjeet ja tiedotteet. (Tervonen 2014.) Perehdytyskansion laatimisessa tulee siis ottaa toimintaympäristön tarpeet huomioon. Laatimisessa hyödynnetään mahdollisesti jo olemassa olevia muistiinpanoja, ohjeistuksia sekä sääntöjä. Perehdytyskansio on rakenteeltaan mahdollisimman selkeä, kattava sekä tiivis. Perehdytyskansio sisältää sisällysluettelon, jonka avulla löydetään haluama tieto nopeammin. Sisällysluettelon avulla saadaan myös kansion rakenteesta selkeämpi. Perehdytyskansion rakenne on vapaamuotoinen. Perehdytyskansion rakenteesta päättää toimintaympäristön esimies tai esimiehen valikoima henkilö, kuten perehdytysvastaava. Kansion tulee kuitenkin sisältää kaikki olennaiset asiat työnaloittamiseen liittyen. (Juurakko 2015.)

Perehdytyskansion tulisi siis olla lyhyt, ytimekäs ja helposti luettava, jotta sen tarkoitus pääsee oikeuksiinsa. Päivämäärien merkitseminen sivuihin on yksi hyvä sääntö, jotta vanhat ja uudet asiat eivät sekoitu keskenään. Mikäli toimintatavat uudistuvat, on helppo poistaa kansioista vanha toimintatapa, kun vanha päivämäärä myös näkyvissä. Tällöin perehdytyskansio on aina mahdollisimman päivittynyt. (Tervonen 2014.)

Perehdytyskansion tulisi sisältää talon sääntöjä ja tapoja, kuten puhelimen käyttö, siisteys, kulkeminen ja avaimet sekä työasu. Kansion tulisi lisäksi sisältää toimintamalleja, kuvauksen organisaatiosta, sekä työturvallisuuteen liittyviä tärkeitä asioita. Kansiossa tulee olla myös palkkaukseen liittyviä asioita, kuten työaika, taukokäytännöt, sairastumisista ilmoittaminen. Ensiavusta, paloturvallisuudesta sekä muista tapaturmista tulisi olla kansiossa maininta. Mahdollisista työntekijöiden koulutusmahdollisuuksista, viriketoiminnasta sekä yhteistyökumppaneista tulisi olla tietoa. Perehdytyskansion loppuun voisi lisätä tärkeitä yhteystietoja sekä liitteitä, esimerkiksi perehdyttämisen tarkistuslistan tai muuta oleellista. (Lampinen & Savolainen 2012.) Perehdytyskansio ohjaa uutta työntekijää laadukkaaseen ja turvalliseen hoitotyöhön.

Seuraavassa luvussa tuomme esille tarkemmin tietoa perehdytyskansionne suunnittelusta, toteuttamisesta ja arvioinnista.

5 PROJEKTIN SUUNNITTELU, TOTEUTTAMINEN JA ARVIOINTI

Opinnäytetyömme on toiminnallinen eli tuotekehittelyprojekti. Projekti on kertaluontoinen työkokonaisuus. Projektilla on aina selkeät tavoitteet. Projekti koostuu erilaisista vaiheista. Projekteilla on selkeä alkamis- ja päättymisajankohta. Projekti voi kohdistua tuotteeseen, palveluun, organisaatioon, toimintatapaan, välineeseen, prosessiin, järjestelmään tai ihmisiin. (Carver, Kamppari, Kymäläinen & Lakkala 2016, 10.) Opinnäytetyömme projektin lopputuloksena on perehdytyskansio. Projektiin osallistuvien on pidettävä kiinni suunnitelmasta ja aikataulusta. Myös lopputuloksen on oltava tavoitteiden mukainen. Projekti on oikeaoppisesti toteutettuna oiva työkalu, jonka avulla asetetut tavoitteet saavutetaan. Jotta projekti saadaan onnistumaan, tulee projektiin osallistuvilla olla riittävästi aikaa ja osaamista. Ohjaus on projektin onnistumisen kannalta olennainen tekijä. (Kaakinen 2014.)

Tässä luvussa käsittelemme projektin tarkoitusta ja tavoitteita, projektiorganisaatiota ja toimintaympäristöä sekä projektin suunnittelua, toteuttamista ja arviointia.

5.1 Projektin tarkoitus ja tavoitteet

Projektin tarkoituksena oli tuottaa perehdytystä tukeva perehdytyskansio Soiten päihde- ja riippuvuuspalveluille avokuntoutukseen. Tavoitteena oli, että henkilökunta saa perehdytyskansioista apua ja tukea uuden työntekijän perehdyttämiseen. Tavoitteena oli helposti muokattavissa oleva kansio tukemaan perehdyttämistä sähköisenä ja paperisena versiona. Perehdytyskansio on tehty kirjoittamiemme lisämateriaalien pohjalta. Lisämateriaaleista löytyy laajemmin ja tarkempaa tietoa perehdytyskansiossa käsiteltävistä asioista. Lisämateriaaleja perehdytyskansion materiaaleihin kirjoitimme 35 Word-tiedoston verran. Lisämateriaalit on tarkoitettu työntekijöille. Lisämateriaaleista he löytävät helposti ohjeistukset esimerkiksi huumeseulasta tai yhdyskuntapalvelusta. Lisämateriaalit on annettu Soiten päihde- ja riippuvuuspalveluiden yksikölle sähköisenä versiona. Lisäksi perehdytyskansiossa on listattuna lisämateriaalien aiheet.

5.2 Projektioorganisaatio ja toimintaympäristö

Soite on Keski-Pohjanmaan sosiaali- ja terveystalvvelukuntayhtymä. Soite on maakunnallinen perus- ja erikoistalvvelut sekä sosiaali- ja terveydenhuollon talvvelut yhteen liittävä kuntayhtymä. Soite on aloittanut toimintansa 1.1.2017. Soiten alaisuudessa työskentelee noin 3800 alan ammattilasta, suurimpana ryhmänä hoitotyön henkilöstö sekä lääkärit. Soitessa talvvelut yhdistetään asiakas- ja potilaslähtöisellä tavalla. Soiten tunnuslause on ”Ihminen keskiössä”. Soitessa jäsenkuntia on kymmenen. Niiden yhteenlaskettu väestöpohja on noin 78 000 henkilöä. Jäsenkuntia ovat Kokkola, Kannus, Toholampi, Lestijärvi, Perho, Veteli, Halsua, Kaustinen ja Kruunupyy. Käytännössä kuitenkin Soitelle kuuluva Keski-Pohjanmaan keskussairaala on lähin päivystävä sairaala noin 200 000 asukkaalle. (Soite 2020.)

Päihde- ja riippuvuustalvveluissa työskentelee lähihoitajia, sairaanhoitajia, lääkäreitä sekä sosiaalityöntekijöitä. Soiten alueella toimii avokuntoutus, selviämishoito, vieroitushoito, avokatkaisuhoito, opioidikorvaushoito sekä terveysneuvontapiste Vaihtari. Vastanoitoja löytyy Kokkolan lisäksi Jokilaaksosta, eli Kannuksesta, Toholammilta, Kaustiselta ja Perhosta. Jokilaaksojen vastanoitoille edellytetään aina ajanvarausta joko asiakkaalta itseltään tai yhteistyökumppanilta. (Soite 2020.)

Avokuntoutusta on saatavilla sekä aikuisille että nuorille, A-klinikka ja Nuotta. Asiakkuus perustuu aina vapaaehtoisuuteen, ja hoidossa korostuu luottamuksellisuus ja yhteistyö asiakkaan ja hänen läheistensä kanssa. A-klinikka antaa moniammatillista apua päihde- ja riippuvuusongelmista kärsiville sekä mahdollisuuksien mukaan heidän läheisilleen. Asiakkaaksi voi liittyä ilman lähetettä. Klinikalla hoitajan käynnit ovat ilmaisia ja lääkärin käynneistä veloitetaan maksu. Nuotta tarjoaa apua alle 25-vuotiaille ja heidän perheilleen, kun huolena on nuoren päihde- tai riippuvuusasiat. Alle 18-vuotiaille sekä hoitajalla että lääkäriässä käynnit ovat ilmaisia. Täysi-ikäisiltä veloitetaan lääkärin maksu (Soite 2020.)

Selviämishoito on lyhytaikaiseen toipumiseen päihneiden vaikutuksen alaisille, kun henkilö itse ei pysty päihtymystilansa vuoksi huolehtimaan itsestään. Vieroitushoito on pitkään jatkuneen runsaan päihteenkäytön lopettamisen tukemista. Vieroitushoidolla pyritään luomaan edellytykset fyysiselle, psyykkiselle ja sosiaaliselle kuntoutumiselle. (Soite 2020.)

Avokatkaisuhoito tarkoittaa samaa kuin vieroitushoito, mutta hoito tapahtuu avohoitona. Hoitoa saa myös ennaltaehkäisevästi, jos epäilee päihteen käyttöön riistäytyvän hallinnasta. Avokatkaisu on silloin sopiva hoitomuoto, kun päihteen käyttöä seuranneet vieroitusoireet eivät edellytä jatkuvaa seuranta

tai ympärivuorokautista hoitoa. Opioidikorvaushoidossa toteutetaan hoidon tarpeen arviointi ja korvaushoidon lääkkeellinen toteutus.

Terveysneuvontapiste Vaihtarista on saatavissa anonymisti palveluita asiakkaille, jotka käyttävät huumeita suonensisäisesti. Asiakkaat voivat vaihtaa käytetyt ruiskut ja neulat puhtaisiin välineisiin. Vaihtarista saa myös terveysneuvontaa ja hoitoonohjausta. Palvelu on maksutonta ja luottamuksellista. (Soite 2020.)

Ohjausryhmä koostuu vastuualuejohtajasta, päihdepalvelujen vastaavasta sairaanhoitajasta sekä päihdeohjaajasta. Koulun puolesta ohjaavana opettajana projektissamme toimii Anne Prest.

5.3 Projektin suunnittelu

Suunnittelu- ja aloitusvaihe sisältää projektin tarpeen tunnistamisen ja projektin määrittelyn. Aloitusvaiheen tärkeimpiä tehtäviä ovat tavoitteen ja halutun lopputuloksen määrittely, aikataulun laatiminen ja työmäärän arviointi. Projektia on turha toteuttaa, jos ei sille ole tarvetta. Kun tarve on selvitetty, määrittellään konkreettiset tavoitteet projektille. Tarkkojen tavoitteiden asettaminen projektin alkuvaiheessa auttaa toteutussuunnitelman tekemisessä ja tavoitteiden saavuttamisessa. Projektisuunnitelma on kirjallinen ja yksityiskohtainen suunnitelma, josta seurataan projektin toteutumista ja työvaiheita. (Huotari & Salmikangas 2015.)

Olemme laatineet projektillämme aikataulusuunnitelman. Tavoitteenamme on järjestää projektin aloituspalaveri erikseen ohjaavan opettajan sekä työorganisaation kanssa elokuussa 2019. Toteutussuunnitelma olisi tarkoituksena esittää syyskuussa 2019. Projektin edistymisen väliraportointi tulisi olla maaliskuussa 2020. Pyrimme siihen, että ohjaava opettaja saisi opinnäytetyön tarkistettavaksi huhtikuussa 2020. Opinnäytetyön hyväksyttäväksi jättäminen olisi huhtikuun loppupuolella. Opinnäytetyön seminaariesitys olisi suunnitelmamme mukaan kuukauden kuluttua hyväksyttäväksi jättämisestä, eli toukuussa. Kypsyyskokeen olemme suunnitelleet tekevämme kesäkuussa 2020. Aikasuunnitelmamme olemme liittäneet opinnäytetyön loppuun.

Projektin tarkemman aikataulun suunnitteleminen ja työmäärien arvioiminen on tärkeimpiä projektin osia. Mitä suurempi projekti on, sitä enemmän tarvitaan suunnittelua. Aikataulussa on huomioitava eri

osatehtävien ulkoisia ja sisäisiä riippuvuuksia. Sisäinen riippuvuus tarkoittaa sitä, kuinka kauan työntekijällä menee kunkin tehtävän suorittamiseen aikaa ja kuinka tehtävä pääsee etenemään työntekijästä johtuvista syistä. Lupahakemusten käsittelyajat tai ulkopuolisen, projektiin liittyvän henkilön aikataulut, ovat ulkoisia riippuvuuksia. Niille tehtäville, joiden valmistumisesta muut tehtävät ovat riippuvaisia, kannattaa varata aikaa riittävästi. (Visma 2019.)

Opinnäytetyön aihe valikoitui kesällä 2019. Toimeksiantajalta saatiin tieto, että päihde- ja riippuvuuspalveluissa on tarve perehdytyskansiolle, joten sovimme ensimmäisen tapaamisen syksyille 2019. Tapaamisessa esiteltiin opinnäytetyöntekijät sekä päihde- ja riippuvuuspalveluiden puolelta osallistuvat henkilöt. Silloin myös käytiin läpi, mitä asioita perehdytyskansiossa tulee olla, ja kartoitimme kokonaistilannetta. Syksyn aikana suunnittelemme projektia yhdessä Soiten päihde- ja riippuvuuspalveluiden henkilökunnan kanssa. Samaan aikaan tutustuimme lisää Soiten tarjoamiin päihde- ja riippuvuuspalveluihin sekä kokosimme teoriatietoa opinnäytetyötä varten. Talvella teimme opinnäytetyösuunnitelman, joka hyväksyttiin maaliskuussa 2020. Kun opinnäytetyösuunnitelma hyväksyttiin, haimme tutkimuslupaa Soiten johtajaylihoitajalta, joka nopealla aikataululla hyväksyi tutkimusluvan. Tutkimusluvan olemme liittäneet opinnäytetyön loppuun.

Teimme sen jälkeen opinnäytetyösopimuksen Soiten päihde- ja riippuvuuspalveluiden palveluesimiehen kanssa. Aloitimme perehdytyskansion kokoamisen hankkimalla ensiksi itsellemme riittävän teoriatiedon, minkä jälkeen kokosimme perehdytyskansion sekä lisäksi päihde- ja riippuvuuspalveluiden omaan käyttöön lisämateriaalia perehdytyskansioon. Saimme Soiten päihde- ja riippuvuuspalveluilta heidän nykyisen perehdytyskansionsa materiaalit. Näiden pohjalta aloimme luomaan lisämateriaalia perehdytyskansioon. Lisämateriaalia tuli kolmekymmentä lomaketta. Lisämateriaaleista löytyy ohjeistuksia esimerkiksi huumeseeleista, hoitomuodoista ja lastensuojelusta. Perehdytyskansion teimme siis kokonaan itse, mutta lisämateriaaleissa oli apuna edellinen perehdytyskansio, jonka tiedot päivitimme uusimpaan. Perehdytyskansion ja lomakkeiden valmistuttua ne palautettiin päihde- ja riippuvuuspalveluiden henkilökunnalle tarkistettavaksi.

Koska perehdytyskansioista olisi tullut todella pitkä, teimme lisämateriaalit. Perehdytyskansioon laitoimme tärkeimmät ja keskeisimmät asiat perehdyttämisen kannalta. Lisämateriaaleista löytyy asiat tarkemmin ja esimerkiksi ohjeita näytteenottoihin. Lisämateriaalit ovat muistitikulla, jonka annamme päihde- ja riippuvuuspalveluiden käyttöön. Muistitikulle on tallennettu jokainen lomake omalla nimellä, ja näin lisämateriaalin lukeminen sekä halutun tiedon löytäminen on helppoa.

Yleensä jokainen projekti sisältää riskejä, joiden vuoksi projektin lopputulos ei välttämättä ole tavoitteiden mukainen tai projekti voi epäonnistua kokonaan. Riskianalyysissä arvioidaan mahdollisten riskien todennäköisyys sekä toteutumisaste. Riskianalyysin tekeminen jo projektin suunnitteluvaiheessa auttaa mahdollisissa ongelma- tai ristiriitatilanteissa. Opinnäytetyöntekijöiden mielestä tässä projektissa riskinä on se, että tekijöitä on kolme. Projektin riskit voi näkyä esimerkiksi siinä, etteivät kaikki toteuta sovittuja aikatauluja. Tällöin projektin tekeminen pitkittyy tai toisten työmäärä kasvaa. (Kettunen 2009, 75–76.)

Opinnäytetyösuunnitelmassa kävimme läpi mahdollisia projektiin liittyviä riskitekijöitä. Yksi mahdollinen riski projektin aikana voi olla resurssien hallinta. Useissa projekteissa esiin nousevat resurssit ovat projektiin osallistuvat henkilöt, osaaminen, laitteisto ja kalusto sekä materiaalit. Projektin toteutus vaatii tarkasti määriteltyjä resursseja. (Sieppinen 2011.) Tämän projektin resurssit koostuvat päihde- ja riippuvuuspalveluiden yksiköstä annetuista materiaaleista, tiedonannoista sekä opinnäytetyöntekijöiden omista teorialiedoista. Teoriaosuudessa on käytetty kirja- ja internetlähteitä. Yhtenä resurssina on opinnäytetyöntekijöiden tiivis yhteistyö työelämäohjaajan kanssa. Tiivis yhteistyö mahdollistaa nopean yhteydenpidon toimeksiantajan kanssa. Oman työmme kannalta ennalta mietittyjä riskejä olivat juuri aikataulun jääminen jälkeen meistä riippumattomista syistä, mutta tämä riski ei onneksi toteutunut.

Budjettisuunnitelman mukaan projektista aiheutuu opinnäytetyöntekijöille sekä Soiten päihde- ja riippuvuuspalveluille kustannuksia. Toimeksiantajan kanssa on sovittu, että perehdytyskansion tulostamiseen voidaan käyttää Soiten tulostinta. Saimme myös käyttämämme muistitikun toimeksiantajalta lainaksi, joten siitä ei aiheutunut meille projektipäälliköille kuluja. Meille projektipäälliköille aiheutuu kustannuksia esimerkiksi siitä, kun joudumme olemaan töistä pois muutamia tunteja projektista johtuen. Bensiinikuluja kertyy luultavasti hieman käydessämme palavereissa projektin toimeksiantajan tiloissa. Vastaamme yhdessä aiheutuvista kustannuksista.

5.4 Projektin toteuttaminen

Toteutusvaiheen alkaessa suunnitelmat on tehty valmiiksi ja ne ovat selvät. Projektia aloitetaan työstämään suunnitelman mukaisesti. Suunnitelma voi vielä muuttua projektin edetessä. Tärkeää on panostaa projektin laatuun ja projektin onnistumiseen. Kiire heikentää projektin laatua, joten on tärkeää pysyä aikataulusuunnitelmassa. Koko projektin työstämisen aikana tulee pitää mielessä projektin päämäärä ja

tavoitteet. Mahdollisiin ongelmatilanteisiin tulee puuttua heti, jotteivät ne hankaloita työn etenemistä. Projekti tarvitsee toteutuakseen ohjausta. (Huotari & Salmikangas 2015.)

Aluksi tutustuimme Soiten päihde- ja riippuvuuspalveluiden toimintaan ja käytäntöihin. Tutustuimme itsenäisesti toimintaan heti kun opinnäytetyömme aihe oli selvillä, eli elokuussa 2019. Otimme selvää erilaisista riippuvuuksista ja luimme Soiten sivuilta Soiten päihde- ja riippuvuuspalveluista. Lisäksi järjestettiin työelämäohjaajan, päihde- ja riippuvuuspalveluiden palveluesimiehen ja päihdetyöntekijän kanssa yhteinen tapaaminen syyskuussa 2019, jolloin he kertoivat toiminnastaan. Soiten toimintaympäristöstä löytyviä päihdepalveluita ovat avokuntoutus aikuisille ja nuorille, selviämishoito, vieroitushoito, avokatkaisuhoito, opioidikorvaushoito sekä terveysneuvontapiste Vaihtari. (Soite 2020.)

Tapaamiset projektiorganisaation kanssa sujivat kasvotusten. Ensimmäinen tapaaminen oli ennen kuin aloimme suunnittelemaan perehdytyskansiota. Yhdessä kävimme läpi, mitä he haluavat perehdytyskansioon ja mihin kansio tulee käyttöön. Toisen tapaamisen pidimme, kun olimme jonkin verran tehneet perehdytyskansiota sekä lisämateriaaleja. Katsoimme yhdessä läpi jo tehtyjä materiaaleja ja saimme hyviä neuvoja sekä päivitettyä tietoa perehdytyskansiota varten. Tarvittaessa saimme kysymyksiin nopeasti vastauksen sähköpostitse.

Perehdytyskansion aihealueeksi on rajattu päihde- ja riippuvuuspalveluista avokuntoutus. Aihealueena se on laaja, mutta hyödynnettävissä olevaa materiaalia löytyi jo entuudestaan jonkin verran. Tietoa aloimme etsiä, kun olimme ensin tutustuneet Soiten päihde- ja riippuvuuspalveluihin. Tietoa etsimme internetistä ja kirjastosta.

Päivitimme perehdytyskansiota varten Soiten päihde- ja riippuvuuspalveluista saadut materiaalit ajan-kohtaisiksi sekä nykyisten hoitosuosittelujen mukaiseksi. Projektin työnimi on perehdytyskansio Soiten päihde- ja riippuvuuspalveluihin. Aloitimme perehdytyskansion kokoamisen hankkimalla ensiksi itsellemme riittävän teoretiedon, minkä jälkeen kokosimme perehdytyskansion sekä lisäksi päihde- ja riippuvuuspalveluiden omaan käyttöön 35 lomaketta, joista löytyy ohjeistuksia esimerkiksi huumeselusta, hoitomuodoista ja koevapaudesta. Perehdytyskansion pituuteen meillä ei ollut tarkempaa ohjeistusta. Katsoimme kuitenkin muita Soiten perehdytyskansioita ja niiden avulla saimme tehtyä sopivan mittaisen kansion ja riittävästi lisämateriaalia. Saimme Soiten omat ohjeet perehdytyskansion tekemiseen työn tilaajalta. Niihin sisältyi ulkoasuun liittyviä asetuksia. Perehdytyskansio sekä lisämateriaalit tuli tehdä

Soiten omille pohjille. Soitesta saimme ohjeet fonttiin, fonttikokoon, sivun asetteluun ja riviväleihin. Perehdytyskansion ja lomakkeiden valmistuttua ne palautettiin päihde- ja riippuvuuspalveluiden henkilökunnalle hyväksyttäväksi.

Toteutusvaihe kesti noin puoli vuotta. Pidimme Skypeä välityksellä kaksi ohjauskeskustelua ohjaavan opettajan kanssa, minkä lisäksi sähköpostin välityksellä pidimme yhteyttä niin ohjaavaan opettajaan kuin työelämäohjaajaan. Ohjauksissa saimme hyviä neuvoja sekä hyvän ohjauksen opinnäytetyön tekemistä ja jatkamista varten. Kävimme yhdessä läpi opinnäytetyötä sekä vielä muokattavia ja lisättäviä asioita.

5.5 Projektin arviointi

Projektin arvioinnissa kyse on usein siitä, onko projektin vaiheissa toimittu oikein ja onko jotain kehitettävää seuraavaa projektia varten. (Kettunen 2009, 74–78). Opinnäytetyöntekijät arvioivat itse projektia jatkuvasti työn eri vaiheissa. Projektia arvioidessa tulisi arvioida ainakin sen tarkoituksenmukaisuutta, tehokkuutta, pysyvyyttä ja hyötyä. Opinnäytetyöstä pyysimme palautetta suoraan käyttäjiltä eli Soiten päihde- ja riippuvuuspalveluiden henkilökunnalta. Heidän mielestään työmme oli todella laaja, mutta selviydyimme työstä oikein hyvin. Yhteistyömme sujui hyvin ja mutkattomasti. Halusimme palautetta myös työn toteuttamisvaiheessa, jotta pystyimme tekemään tarvittavia muutoksia jo ennen valmiin työn palauttamista. Valmiista työstä pyysimme kirjallisen ja suullisen palautteen.

Itse projektinjohtajina kuvailisimme projektiamme onnistuneeksi. Saavutimme tavoittelemamme tavoitteet projektin suhteen. Tuotimme valmiin perehdytyskansion Soiten päihde- ja riippuvuuspalveluille uusien työntekijöiden perehdyttämistään helpottamaan. Perehdytyskansioista tuli sopivan tiivis ja helposti luettava. Perehdytyskansio on helposti muokattavissa, sillä valmis kansio palautettiin sähköisenä sekä paperisena versiona. Helposti muokattavissa oleva perehdytyskansio oli yhtenä tavoitteenamme, joten luovutamme muokkausoikeudet Soitelle, jolloin Soitella on oikeus tehdä tarvittaessa muokkauksia perehdytyskansioon. Opinnäytetyöntekijöiden nimiä ei tarvitse enää sen jälkeen säilyttää.

Perehdytyskansiossa on kaikki oleellinen tieto työn aloittamiseen liittyen sekä tieto on tiivistettynä sopivan mittaiseksi, minkä vuoksi kansio on käytännöllinen. Kansion käytännöllisyys toimi myös yhtenä henkilökohtaisena tavoitteenamme. Toimme jokainen oman näkemyksemme asioihin, minkä vuoksi

projektin teosta tuli mielenkiintoista sekä itse tuli kattava. Jokainen meistä teki oman osuutensa projektista, minkä koimme positiivisena asiana.

Budjettisuunnitelma toteutui suunnitelmamme mukaisesti. Jouduimme muutaman kerran lähtemään töistä aikaisemmin projektin eteenpäin saattamisen vuoksi, mikä oli jo meillä tiedossa. Kustannuksia tuli ainoastaan bensiinistä sekä muutamista työpäivän lyhentämisistä. Bensiinikuluja kertyi toimittasamme opinnäytetyösopimusta allekirjoitettavaksi koululle ohjaavalle opettajalle sekä toimeksiantajalle. Vastasimme kuluista yhdessä ottamalla satunnaisia iltapäiviä töistä vapaaksi. Kulut jakautuivat tasaisesti, sillä jokainen meistä osallistui vuorollaan tarvittavien asioiden hoitoon ja toimittamiseen. Toimeksiantajalle kustannuksia tuli perehdytyskansion tulostamisessa käytetystä paperista sekä muistitikusta. Kustannusten määrä oli kuitenkin hyvin vähäinen, mihin olemme tyytyväisiä.

Olemme olleet tiiviisti yhteydessä molemmin puolin projektin eri vaiheissa työn eteenpäin saattamiseksi. Toimeksiantaja koki, että perehdytyskansiosta tulee olemaan merkittävä apu avokuntoutukselle jatkossa. He kertovat myös, että perehdytyskansion sisältö on selkeää sekä tarvittavat tiedot ovat helposti löydettävissä. Kansion tiedot ovat nyt ajantasaisia sekä perehdytyskansion on jatkossa helposti päivitettävissä. Kansio on nyt jatkossa paremmin kaikkien työntekijöiden saatavilla. Olemme myös liittäneet koko palautteen liitteenä opinnäytetyöhömmme. Liite löytyy opinnäytetyön lopusta, (Liite 2).

Mahdollisia uhka- ja riskitilanteita mietimme ennen projektin aloitusta. Meistä riippumattomia uhkia- ja riskejä ajattelimme olevan lupien odottaminen, jonka myötä aikataulu voisi jäädä jälkeen. Materiaalin ja päivitetyn tiedon löytäminen oli helppoa, joten emme ajatelleet emmekä kokeneet perehdytyskansion tekemisessä olevan suuria riskejä. Emme kokenee minkäänlaisia riskejä tai uhkia projektin aikana. Saimme luvat nopeasti. Ongelmatilanteissa saimme nopeasti vastaukset sekä ohjaavalta opettajaltamme että työelämäohjaajalta.

Projektin edetessä opimme työskentelemään projektinjohtajina, mikä oli jokaiselle meille uusi asia. Opimme paljon päihde- ja riippuvuustyön aihealueista projektia tehdessämme. Käytimme projektia tehdessä jo aikaisemmin opittua tietoa. Projektinjohtajina yhteistyömme sujui mallikkaasti sekä työnjako oli tasaista.

6 PROJEKTIN EETTISYYS JA LUOTETTAVUUS

Moraali kuuluu jokapäiväiseen elämään. Rehellisyyttä pidetään hyvänä ja petollisuutta pahana. Puhutaan oikeuksista ja velvollisuuksista sekä kiistellään erilaisista asioista, mikä on hyväksyttävää ja mikä ei. Tämä on jokapäiväistä moraalikeskustelua. Etiikka tarkastelee asioita moraalista näkökulmasta. Usein etiikkaa ja moraalialueita käsitteinä ei eroteta toisistaan. Etiikka ja moraalialueet eroavat siinä, että moraalialue on empiirinen ilmiö, josta voidaan tehdä huomioita. Etiikalla taas tarkoitetaan moraalialueeseen kysymyksiin kohdistuvaa tutkimusta. Tällöin pohditaan, mikä on oikein tai väärin, hyväksyttävää tai tuomittavaa, sallittua tai kiellettyä, hyvää tai pahaa. (Kivimäki 2012.) Tässä luvussa käsittelemme projektin eettisyyttä sekä sen luotettavuutta.

6.1 Eettisyys

Etiikka on päätösten tekemistä, jotta ihminen voi toimia oikein. Etiikka on etenkin tutkimusmaailmassa keskeinen näkökulma jo projektin ideointivaiheessa (Carver ym. 2016, 14.) Projektin eettisinä sisältöinä toimivat esimerkiksi oikeaoppisesti Soiten johtajaylihoitajalta haettu tutkimuslupa sekä opinnäytetyösopimus, jonka laadimme yhdessä projektin työn ohjaajan sekä työelämäohjaajan kanssa.

Projektia tehdessä tulee olla aito kiinnostuneisuus aiheeseen sekä kunnioitus tutkijoiden tekemää työtä kohtaan. Eettisyys kulkee läpi koko projektin, sillä jo aihe on eettinen. Projektin aihe ei loukkaa eikä väheksy potilas- tai ihmisryhmiä. (Helin, Jäppinen, Launis, Spoo & Varantola 2013, 6.) Olemme ottaneet projektia tehdessämme eettisyyden huomioon. Projektin eettisyys on kulkenut yhtenä tärkeimpänä tekijänä projektimme edetessä. Olemme jatkuvasti joutuneet ajattelemaan, mikä on oikein ja mikä väärin. Projektia tehdessämme olemme toimineet oikein, ketään loukkaamatta. Projektia tehdessämme olemme ottaneet huomioon opinnäytetyön toimeksiantajan toiveet ja pyrkineet toteuttamaan ne parhaalla mahdollisella tavalla. Projektissamme ei ole mainittu ulkopuolisten henkilöiden, kuten potilaiden, nimiä.

Tutkijat kunnioittavat muiden tutkijoiden tekemiä töitä ottamalla muiden saavutukset asianmukaisesti huomioon viittaamalla tutkijan työhön asianmukaisella tavalla. (TENK 2012.) Projektia tehdessämme olemme asianmukaisesti viitanneet muiden tutkijoiden töihin. Olemme täten kunnioittaneet muita tutkijoita ja heidän saavutuksiaan. Emme ole myöskään esittäneet muiden työtä omanamme.

6.2 Luotettavuus

Projektin luotettavuuteen vaikuttaa se, miten se on raportoitu. Raportista tulee tarkasti ilmetä, miten projekti tehtiin, jotta lukija voi itse arvioida projektin kulkua ja luotettavuutta. Yksityiskohtaisesti selvitetyn projektin kulku on helppo ymmärtää, minkä vuoksi siitä voidaan jatkossa tehdä uusintatutkimuksia. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 261.) Olemme raportoineet projektimme sisällön, projektin vaiheet sekä sen kulun. Tekemämme kattava raportointi vaikuttaa projektiin luotettavuutta lisäten.

Projektin tekeminen edellyttää, että se on tehty tieteellisen käytännön vaatimalla tavalla. Tällöin projektin tulokset ovat uskottavia ja se on sekä eettisesti hyväksyttävä että luotettava. Lainsäädäntö määrittelee rajat hyvälle tieteellisille käytännöille ja niiden soveltaminen on tutkijoiden itsensä säädeltävissä (TENK 2012.) Projektin luotettavuutta lisää myös se, että säilytimme materiaalimme yksityisellä muistitikulla. Lopuksi poistimme materiaalit myös sieltä, jotta ne eivät leviäisi. Lähdeluettelomme on oikeaoppisesti rakennettu, mikä parantaa luotettavuutta.

Kaikkea löydettyä tietoa on syytä arvioida ennen kuin sitä käyttää lähteenä työssä. Lähteiden tuoreuteen tulee kiinnittää huomiota. Eräs tärkeä näkökulma on luotettavuus. Aineiston tuottaja/kirjoittaja on pysyttävä tarkistamaan samoin kuin se, kestäkö aineisto kriittisempää tarkastelua. Kirjallisissa lähteissä on kerrottava tausta-aineistona käytetyt tiedonlähteet, jotta ne voidaan tarvittaessa tarkistaa. On myös mietittävä, onko jotain jätetty tahallisesti sanomatta (esim. uskonnolliset ja poliittiset syyt). Tulee pyrkiä hankkimaan käsiin mahdollisuuksien mukaan alkuperäinen tiedonlähde (OAMK.) Projektin luotettavuuteen vaikuttaa positiivisesti se, että hyödynsimme mahdollisimman tuoreita lähteitä. Mitä uudempi lähde kyseessä, sitä suuremmalla todennäköisyydellä tieto on ajantasaista. Lähteinä käytimme opinnäytetöitä, artikkeleita, oppaita, tieteellistä kirjallisuutta sekä lainsäädäntöä. Jokaisesta lähteestämme löysimme aineiston tuottajan/kirjoittajan nimen. Hyödynsimme internet-lähteitä sekä kirjallisuutta.

Projektimme on toteutettu hyvän tieteellisen käytännön vaatimalla tavalla, mikä lisää luotettavuutta. Projektia tehdessämme olemme noudattaneet rehellisyyttä, huolellisuutta sekä tarkkuutta. Tekemämme opinnäytetyösopimus Soiten päihde- ja riippuvuuspalveluiden palveluesimiehen kanssa sekä Soiten Keski-Pohjanmaan keskussairaalan johtajaylihoitajan hyväksymä tutkimuslupahakemus toimivat myös luotettavina tekijöinä projektissamme. Projektissa asetettujen aikataulujen noudattaminen lisää projektin luotettavuutta. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2014)

7 POHDINTA

Tässä luvussa pohdimme opinnäytetyöprojektia, projektin hyödynnettävyyttä päihde- ja riippuvuuspalveluissa sekä siihen liittyviä jatkotutkimusaiheita. Opinnäytetyönä projekti oli mielenkiintoisempi tehdä kuin tutkimuksellinen opinnäytetyö, ja myös meille opinnäytetyöntekijöille tämä oli luontevampaa. Vaikka projekti oli antoisa, oli siinä omat haasteensa. Aluksi etenimme hitaasti, ja tekemisessä oli pitkiäkin taukoja. Kuitenkin alkuhaasteiden jälkeen pääsimme vauhtiin, ja teimme nopealla tahdilla työn loppuun.

Eniten opinnäytetyössä aikaa vei itse tuottamamme tuote eli perehdytyskansio. Vaikka meillä oli apuna vanha perehdytyskansio, oli uusimman tiedon löytäminen välillä hyvin haasteellista. Myös perehdytyskansion sisältö oli laaja. Edellä mainituista haasteista huolimatta saimme tehtyä perehdytyskansiomme valmiiksi ja saatettua projektimme päätökseen. Projektissa meitä motivoi eteenpäin se tieto, että valmis työ tulee olemaan hyödyllinen sekä uutta perehdytyskansiota tarvitaan oikeasti. Koska tiesimme projektin tuotoksen tulevan hyvään käyttöön sen valmistuttua, koimme projektin teon palkitsevaksi. Opinnäytetyön aiheen kiinnostavuus toimi myös yhtenä motivoivana tekijänä.

Olimme projektia tehdessämme säännöllisesti yhteydessä työn ohjaajaamme sekä työelämäohjaajamme työn etenemisen suhteen. Saimme tutkimusluvan sekä opinnäytetyösopimuksen tehtyä huhtikuussa 2020 ja elokuun 2020 aikana saimme valmiiksi tuotekehittelyprojektimme. Etenimme siis todella nopealla aikataululla. Työn ohjaajaltamme saimme säännöllisesti hyviä vinkkejä esimerkiksi kirjoitustyylin suhteen sekä yleisesti itse projektin tekoa varten. Työelämäohjaajamme on toiminut myös tärkeässä roolissa projektia tehdessämme. Työelämäohjaajan puolelta saimme päihde- ja riippuvuuspalveluiden näkökulmasta vinkkejä sekä hyviä ohjeistuksia perehdytyskansion tekoon. Ohjaajiemme vinkit sekä hyvät ohjeistukset ovat toimineet todella hyvinä apuvälineinä projektia tehdessämme. Työn ohjaajamme sekä työelämäohjaajamme toimivat molemmat erittäin suuressa osassa työtämme, etenkin motivaation lisäjinä sekä tukihenkilöinä.

Teoriaosuutemme on koottu monipuolisista sekä luotettavista lähteistä. Mukana on hoitotyön ammatillista lähdemateriaalia, tutkimustietoa, lainsäädäntöä, oppaita sekä opinnäytetöitä. Lähteinä olemme käyttäneet mahdollisimman tuoreita lähteitä, jotka ovat todennäköisemmin mahdollisimman luotettavia.

Kehityimme jokainen lähdekritisoinnissa, joka oli yksi projektin tavoitteistamme. Emme valinneet aina ensimmäistä vastaan tullutta lähdetä, vaan perehdyimme lähteen sisältöön ennen sen käyttöön ottamista.

Kolmestaan perehdytyskansion tekemisessä riitti jokaiselle tarpeeksi työtä. Jaoimme tehtävät ja aiheet, mutta autoimme toisiamme, jos jonkin asian tekeminen tai tiedon löytäminen tuntui haastavalta. Jos tekijöitä olisi ollut vain kaksi, aihetta olisi pitänyt silloin rajata suppeammaksi. Saimme neuvoja ja apuja toisiltamme. Myös toisten tuki ja kannustaminen lisäsi motivaatiota ja halua tehdä opinnäytetyö loppuun saakka kunnolla.

Projektimuotoisen opinnäytetyön tekemisen myötä opimme toimimaan projektin johtajina. Myös suunnittelun, ajanhallinnan ja ryhmässä työskentelykykymme kehittyi, koska työn toteuttaminen ja tavoitteisiin pääseminen vaati suunnittelua ja aikataulutusta. Opinnäytetyöntekijöinä olemme tyytyväisiä lopputulokseen, koska perehdytyskansio vastaa toimeksiantajan antamiin vaatimuksiin.

Projektiamme voidaan myös jatkossa hyödyntää jatkotutkimuksen merkeissä. Projektimme pohjalta voisi laatia esimerkiksi kyselyn työorganisaatioon perehdytyskansion hyödyllisyydestä. Meistä olisi myös mukava tietää tulevaisuudessa, onko perehdytyskansionamme ollut hyödyllinen.

Mielestämme saavutimme projektille asettamamme tarkoituksen sekä tavoitteet. Laatimamme perehdytyskansio sisältää laajasti tärkeitä aiheita päihde- ja riippuvuuspalveluissa työskentelyyn liittyen. Aiheet ovat kuitenkin tiivistettyinä, jotta kansiota olisi mahdollisimman helppo ymmärtää. Kansio on myös helposti muokattavissa sähköisessä muodossa. Perehdytyskansion hyödyllisyyden saamme tietää vasta tulevaisuudessa, mikäli tiedustelemme työorganisaatiosta myöhemmin palautetta tai mikäli projektistamme tehdään edellä mainittu jatkotutkimus. Olemme tyytyväisiä tekemäämme lopputulokseen ja toivomme, että siitä olisi mahdollisimman suuri apu Soiten päihde- ja riippuvuuspalveluille.

LÄHTEET

- Aitto-Oja, J. 2015. Opas perehdyttäjälle. Opinnäytetyö. Savonia-ammattikorkeakoulu. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2015052710704> Viitattu: 29.5.2020.
- Carver, E. Kamppari, K. Kymäläinen, H-R & Lakkala, M. 2016. Tieteestä toimintaa- verkoston julkaisu. Opas projektityöskentelyyn. Saatavissa: https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/160099/Opas_projektity%C3%B6skentelyyn_2016.pdf?seq Viitattu 2.12.2019
- Coldwell-Neilson, J. Gao, S. & Goscinski, A. 2013. Constructivist Learning: Understanding and Experience in IT Tertiary Education. School of Information Technology. Deakin University Australia. Saatavissa: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1157705.pdf> Viitattu 15.8.2020
- Eklund, K. & Kemppainen, M. 2013. Perehdytys osana hoitotyötä. Opinnäytetyö. Jyväskylän Ammattikorkeakoulu. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2013110416571>. Viitattu: 20.1.2020
- Finlex. Päihdehuoltolaki. 41/1986. Saatavissa: <https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1986/19860041?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=Päihdehuoltolaki> Viitattu 29.5.2020
- Finlex. Sosiaalihuoltolaki. 1301/2014. § 2. Saatavissa: <https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2014/20141301?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=Sosiaalihuoltolaki> Viitattu 29.5.2020
- Finlex. Terveystieteidenhuoltolaki. 1326/2010 § 28. Saatavissa: <https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2010/20101326?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=Terveystieteidenhuoltolaki#L3P28> Viitattu 29.5.2020
- Finlex. 2002. Työturvallisuuslaki. Työntekijälle annettava opetus ja ohjaus. 738/§14. Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2002/20020738> Viitattu 17.10.2019 Viitattu: 13.4.2020
- Helin, M. Jäppinen, S. Launis, V. Spoof, S. & Varantola, K. 2013. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje. Saatavissa: https://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf. Viitattu: 10.4.2020
- Hirsjärvi, S.; Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi. Viitattu 2.1.2020
- Huotari, J. & Salmikangas, E. 2015. Projektihallinnan perusteet. Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Saatavissa: http://homes.jamk.fi/~huojo/opetus/IIZT4010/IIZT4010_2.pdf Viitattu 20.12.2019
- Ikola, S. 2010. Perehdyttäjän rooli perehdyttämisessä. Opinnäytetyö. Vaasan ammattikorkeakoulu. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-201005129164> Viitattu 29.3.2020

- Juurakko, L. 2015. Perehdytyskansio perehdyttämisen välineenä. Opinnäytetyö. Seinäjoen ammattikorkeakoulu. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2015060512546> Viitattu: 29.3.2020
- Kaakinen, T. 2014. Verkkojulkaisu. Onnistunut projekti. Saatavissa: <https://www.balentor.fi/onnistunut-projekti> Viitattu 6.1.2020
- Kettunen, S. 2009. Onnistu projektissa. Helsinki: WSOYpro. Viitattu 4.1.2020
- Kivimäki, S. 2012. Eettinen osaaminen hoitotyössä. Seinäjoen Ammattikorkeakoulu. Sosiaali- ja terveysalan kehittäminen ja johtaminen. Opinnäytetyö. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-201201261659>. Viitattu: 3.5.2020.
- Koskelainen, T. 2018. Sairaanhoidajan opetus- ja ohjausosaaminen. Opinnäytetyö. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2018060612903> Viitattu: 26.4.2020.
- Kuisma, S. 2020. Henkilökunnan perehdyttäminen hoitotyössä. Opinnäytetyö. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-202004276105> . Viitattu: 25.5.2020
- Kumpunen, K. 2012. Sairaanhoidajan perehdyttäminen hoitotyöhön. Opinnäytetyö. Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-201304234808> Viitattu: 17.2.2020.
- Kupias, P. & Peltola, R. 2009. Perehdyttämisen pelikentällä. Tampere: Juvenes Print. Viitattu 7.2.2020
- Lampinen, M. & Savolainen, J. 2012. Avaimia hyvään perehdytykseen. Opinnäytetyö. Diakonia-ammattikorkeakoulu. Saatavissa: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/41924/Lampinen_Mirka_Savolainen_Jonna.pdf?sequence=1&isAllowed=y. Viitattu: 3.1.2020
- Maunula, V & Valli, O. 2012. Sairaanhoidajan perehdyttäminen hoitotyöhön Systemaattinen kirjallisuuskatsaus. Opinnäytetyö. Laurea-ammattikorkeakoulu. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2012100214071> Viitattu 20.1.2020.
- Mielenterveystalo. Päihteet. Saatavissa: https://www.mielenterveystalo.fi/aikuiset/itsehoito-ja-oppaat/oppaat/mielenterveys_puheeksi/Pages/paihteet.aspx Viitattu 29.5.2020
- Niemi, P. 2014. Hoitotyöntekijöiden työturvallisuus. Opinnäytetyö. Turun ammattikorkeakoulu. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2014060912181> Viitattu: 20.6.2020.
- OAMK. 2020. Lähdekritiikki ja tekijänoikeus. Saatavissa: <https://libguides.oamk.fi/c.php?g=161075&p=1055624> Viitattu: 16.7.2020.
- Potilaan opas. 2020. Riippuvuuden hoito Suomessa. Saatavissa: <https://www.potilaanopas.fi/riippuvuuden-hoito/> Viitattu 25.5.2020

- Rantovaara, L. & Vehmasaho, H. 2010. Potilasohjaus hoitotyössä. Opinnäytetyö. Turun ammattikorkeakoulu. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-201105107193> Viitattu 29.4.2020
- Sieppinen, A. 2011. Resurssit osana asiakkaan arvonluontia palveluliiketoiminnassa. Pankkien lainapalvelut kuluttajille. Maisterin tutkinnon tutkielma. Helsinki: Aalto-yliopisto. Saatavissa: http://epub.lib.aalto.fi/ethesis/pdf/12971/hse_ethesis_12971.pdf. Viitattu 1.1.2020
- Soite. Asiakas- ja potilasturvallisuus. Saatavissa: <https://www.soite.fi/potilasturvallisuus> Viitattu 29.4.2020
- Soite. 2020. Päihde- ja riippuvuuspalvelut. Saatavissa: <https://www.soite.fi/kpshp-paihdepalvelut> Viitattu 1.2.2020
- Sosiaali- ja terveysministeriö. Päihdetyön lainsäädäntö. Saatavissa: <https://stm.fi/lainsaadanto/paihde-tyo> Viitattu 29.5.2020
- Suomen mielenterveys ry. Riippuvuusongelmat. Saatavissa: https://mieli.fi/ethesis/pdf/12971/hse_ethesis_12971.pdf Viitattu 28.5.2020
- TENK. 2012. Hyvä tieteellinen käytäntö. Saatavissa: https://tenk.fi/ethesis/pdf/12971/hse_ethesis_12971.pdf Viitattu: 23.1.2020
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. 2015. Päihderiippuvuudenhoito, kuntoutus ja arjen tuki. Saatavissa: https://thl.fi/ethesis/pdf/12971/hse_ethesis_12971.pdf Viitattu 26.5.2020
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. 2020. Päihdepalveluita ohjaava lainsäädäntö. Saatavissa: https://thl.fi/ethesis/pdf/12971/hse_ethesis_12971.pdf Viitattu 29.5.2020
- Tervonen, H. 2014. Perehdytyskansion laatiminen. Lahden Ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2014122820689>. Viitattu: 26.4.2020
- Työsuojelu. 2020. Artikkelijulkaisu. Perehdyttäminen. Saatavissa: <https://www.tyosuojelu.fi/tyosuhde/nuori-tyontekija/perehdyttaminen> Viitattu 6.1.2020
- Työturvallisuuskeskus. 2016. Perehdyttämisen tarkistuslista. Saatavissa: [https://ttk.fi/files/4644/Perehdyttämisen_tarkistuslista.pdf](https://ttk.fi/files/4644/Perehdyttamisen_tarkistuslista.pdf). Viitattu: 9.3.2020
- Työturvallisuuskeskus. 2017. Teema-artikkeli. Perehdytä hyvin. Saatavissa: https://ttk.fi/ajankoh-taista/teemat_2017/perehdyta_hyvin!.7271.news. Viitattu: 1.1.2020

Visma. 2019. Verkojulkaisu. Projektin vaiheet aloituksesta päätökseen. Saatavissa: <https://psa.visma.fi/blog/projektin-vaiheet/> Viitattu 20.12.2019

WorksafeNB. 2014. Health & Safety orientation guide for Employers. Saatavissa: https://www.worksafe-nb.ca/media/1227/worksafenborientationguide_e-1.pdf Viitattu 16.8.2020

KESKI-POHJANMAAN SOSIAALI- JA
TERVEYSPALVELUKUNTAYHTYMÄ

VIRANHALTIJAPÄÄTÖS

Tutkimuslupapäätös
Johtajaylihoitaja

27.3.2020

4 §

ASIA

Tutkimuslupa, lida Lassila ja Jonna Mäkitalo, Perehdytyskansio
Soiten päihde- ja riippuvuuspalveluihin

PÄÄTÖS

Hyväksyn anotun tutkimusluvan. Valmis opinnäytetyö on toimitettava
Soiten yhteyshenkilöille ja sovittava tulosten esittelystä yksikön
henkilökunnalle. Yhteyshenkilö Soitessa on Tiina Ruppä.

PÄÄTÖKSEN TEKIJÄ Piia Kurikkala
Vt Johtajaylihoitaja

13.05.2020

Centria-ammattikorkeakoulu
Sairaanhoitajaopiskelijat
Lotta Heinonen, Iida Lassila ja Jonna Mäkitalo

**Palautte työlämälle tehdystä opinnäytetyöstä;
Soiten päihde- ja riippuvuuspalveluiden perehdytyskansio**

Sairaanhoitajaopiskelijat Lotta Heinonen, Iida Lassila sekä Jonna Mäkitalo ovat toteuttaneet opinnäytetyönsä yhteistyössä Soiten päihde- ja riippuvuuspalvelujen kanssa. Tavoitteena on ollut päivittää avokuntoutuksen perehdytyskansio nykyaikaan eli tarkistaa kansiossa olleiden ohjeiden ajankohtaisuus ja tallentaa kansio digitaaliseen muotoon, jotta sitä voidaan helpommin käyttää.

Työ, jonka opiskelijat ottivat vastaan, oli todella laaja. Työn eteenpäin saattamiseksi olemme tavanneet useamman kerran ja pitäneet yhteyttä sähköpostin kautta. Yhteistyö on sujunut hyvin, opiskelijat ovat kuunnelleet työntekijöiltä nousseita toiveita ja he ovat tarkistuttaneet tekstien sisältöä aika ajoin. Haasteellisinta prosessin aikana on ollut yhteisen ajan löytyminen molemmin puolin.

Nyt valmistunut perehdytyskansio on avokuntoutukselle merkittävä apu ja se vastaa niihin tavoitteisiin, joita alussa asetettiin. Perehdytyskansion sisällys on selkeä ja tarvittavat tiedot hyvin löydettävissä. Kansio on nyt ajan tasalla, sitä on jatkossa helppo päivittää ja se on myös paremmin jokaisen työntekijän saatavilla. Isot kiitokset tästä!

Lämpimästi yhteistyöstä kiittäen

Johanna Kotamäki
Palveluesimies/ Vastuualuejohtaja
Soiten päihde- ja riippuvuuspalvelut

Tiina Ruppä
sairaanhoitaja/ vastaava ohjaaja

Maria Hyyppä
päihdeohjaaja

TAULUKKO 1. Projektin aikataulusuunnitelma

Syksy 2019	Projektin suunnittelu ja tiedon hankinta, aloituspalaveri
Talvi 2020	Toteutussuunnitelman esittäminen, väliraportointi
Kevät 2020	Ohjaajan tarkastus
Kesä 2020	Opinnäytetyön hyväksyttäväksi jättäminen
Syksy 2020	Opinnäytetyön seminaariesitys, kypsyyskoe